

ACC. N:R M. 12227:1.

I. U. F. 86.

Hornskedar etc.

I mitt föräldrahem har icke under min tid använts matskedar av trä men väl av horn. Dessa kommo emellertid ur bruk hos oss omkring 1905 och ersattes av metallskedar. Detta torde ha berott dels på att hornskedarna blevo alltmera ovanliga i bruk och därför alltmera sällsynta i marknaden och följaktligen svårare att anskaffa till att ersätta de uppslitna skedarna med och dels på att metallskedarna voro lättare att rengöra.

Emellertid voro åtskilliga, däribland vi unga, ej utan vidare benägna till att godtaga ett utbyte av hornskedarna mot metallskedar, enär hornskedarna voro betydligt lättare att handskas med. Metallskedarna däremot föreföllo ganska tunga att använda, och därtill brände man sig lätt i munnen av dem.

Utom matskedarna hade vi en gräddskumningssked av horn, vars blad var ungefär dubbelt så långt och dubbelt så brett som matskedsbladet och vars skaft var c. 25 cm långt och i övre ändan svagt böjt bakåt

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Inf. 86.

1.

ACC. N:R M. 12227:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

till en krok, varmed skeden hängdes på den c. 30 cm höga gräddkrukan av lergods.

Varje hushållsmedlem hade sin bestämda hornsked, vilken alltid lätt igenkändes på bladets eller skaftets form, färg eller slitning. En förväxling av hornskedarna föranledde icke ringa munterhet, särskilt hos ungdomen, i synnerhet om supningen redan hunnit börja.

Skedarna såväl som knivarna och sedermera även gafflarna förvarades mellan måltiderna i bordslådan, som var belägen under mitteldelen av bordsskivan på det tvåsidiga klaffabordet.

Det var rätt vanligt vid sekelskiftet, att tjänstedrängen (vi hade nämligen ej mer än en sådan) medförde i tjänsten en brödkniv, som han använde även under måltiden. Det var nämligen då en stående regel, att drängen vid måltidens början skulle skära upp den kvantitet bröd, som ansågs gå åt till måltiden, och det var då en viss hederssak för honom att kunna använda sig av en honom tillhörig kniv.

Utom skedar hade vi lie-horn eller sånahorn (sandhorn) till förvar av sönderkrossad flis eller i brist därpå sönderkrossad slip-

2

ACC. N:R M. **12227:3.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

sten, som man använde vid liens vässande medelst strykspånet; vidare fjälsterhorn (pölsehorn), vävskedskrokar och kammar.

Åtminstone sandhornen, ofta prydliga, gjorde far själv och ibland även kammarna. Materialet utgjordes då av hornen från hans egna nötkreatur, d.v.s. ^{av} sådana horn, som korna stängt av sig. Tillverknings-sättet känner jag ej till, enär denna tillverkning skedde före den tid jag minns.

Hornskedarna köptes nog huvudsakligen av kringvandrande hornskeds-försäljare, ej vävskedsförsäljare. Själv minns jag ett par sådana köp under 1890-talet. Att de även kunde köpas på marknaderna, tycker jag mig vilja minnas, men jag vet det ej säkert.

Angående priset kan nämnas, att i fars kassabok för den 14 febr. 1882 står antecknat: köpt 1 hornsked 17 öre.

Vidare tillverkning och försäljning av hornarbeten är mig obekant.

.oOo.

3.